

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/438/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4212222196
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 04. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Doležajová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2014:4212222196.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Doležajovej a členov senátu JUDr. Dušana Harbutu a JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: Intrum Justitia Slovakia s.r.o., so sídlom Bratislava, Karadžičova 8, IČO: 35 831 154, zast. JUDr. Jánom Šoltésom, advokátom so sídlom Bratislava, Karadžičova 8, proti odporcovi: E. M., nar. XX. XX. XXXX, bytom V., P. XXX, o zaplatenie 2.143,05 eura s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Komárno zo dňa 16. 10. 2013 č.k. 8C/60/2013-56, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, týkajúcej sa určenia neplatnosti zmluvnej podmienky p o t v r d z u j e.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 1.318,53 eura s 9 % úrokom z omeškania od 21. 12. 2010 do zaplatenia v mesačných splátkach po 40 eur vždy k 25. dňu v mesiaci počnúc právoplatnosťou rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého dlhu. V časti o zaplatenie sumy 629,70 eura s príslušenstvom a zmluvnej pokuty vo výške 194,82 eura návrh navrhovateľa zamietol. Zároveň určil, že zmluvná podmienka dojednaná medzi Slovenskou požičovňou, a.s. a odporcom vo Všeobecných obchodných podmienkach zo dňa 13. 05. 2005 v bode 9 písmeno b1): „spoločnosť je oprávnená požadovať od klienta zmluvnú pokutu, ak sa dostal do omeškania so splatením jednotlivých splátok. V 30. deň po dobe splatnosti sa dlžná splátka zvyšuje o zmluvnú pokutu vo výške 10 % z tejto dlžnej čiastky. V tento deň sa zmluvná pokuta stáva aj splatnou. V prípade oneskorenia s úhradou jednotlivých splátok je klient povinný zaplatiť okrem zmluvnej pokuty i úrok z omeškania vo výške 0,05% k. a. z dlžnej čiastky za každý započatý deň oneskorenia.“ je ako neprijateľná neplatná. Pokiaľ ide o náhradu trov konania vyslovil, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Z hľadiska skutkového stavu svoje rozhodnutie založil na zistení, že odporca dňa 06. 12. 2005 uzatvoril so Slovenskou požičovňou, a.s. zmluvu o pôžičke, na základe ktorej mu bola poskytnutá pôžička vo výške 50.000,-Sk (1.659,70 eura), túto sa odporca zaviazal zaplatiť v 60-tich mesačných splátkach po 1.713,-Sk, pričom odporca z tohto titulu zaplatil celkovo sumu 341,17 eura. Dňa 02. 09. 2010 Slovenská požičovňa, a.s. postúpila navrhovateľovi pohľadávku voči odporcovi vo výške 3.077,96 eura. Vzťah účastníkov konania posúdil ako záväzok zo spotrebiteľskej zmluvy podľa § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka a podľa zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom do 31. 03. 2008. Dospel k záveru, že predmetná pôžička vzhľadom na absenciu povinného údaju o priemernej hodnote ročnej percentuálnej miery nákladov v zmysle § 4 ods. 2 písm. k/ zák. č. 258/2001 Z.z. v spojení s § 4 ods. 3 posledná veta cit. zákona je bezúročná a bez poplatkov, a preto za situácie, že odporcovi bola poskytnutá pôžička vo výške 1.659,70 eura, z čoho uhradil sumu 341,17 eura, je povinný navrhovateľovi zaplatiť rozdiel vo výške 1.318,53 eura. V tejto časti preto návrhu navrhovateľa vyhovel a vo zvyšnej

časti ho ako nedôvodný zamietol. Zároveň navrhovateľovi v súlade s § 517 ods. 2 OZ priznal i úrok z omeškania vo výške 9 % od 21. 12. 2010 do zaplatenia, ktorý určil podľa § 3 ods. 1 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.. Priznané plnenie povolil odporcovi zaplatiť v splátkach po 40 eur mesačne v súlade s ust. § 160 OSP poukazujúc na finančnú situáciu odporcu. Dohodu o uzavretí splátkového kalendára a uznaní dlhu, ktorú odporca uzatvoril s navrhovateľom dňa 16. 12. 2010 vyhodnotil ako neplatnú, riadiac sa ust. § 3, § 37 a § 39 Občianskeho zákonníka, keďže išlo o úkon priečiaci sa dobrým mravom a v tejto súvislosti poukázal na to, že navrhovateľ si vynútil u odporcu návštevu, dal mu podpísať ním pripravený formulár, ktorý bol pre odporcu ako bežného spotrebiteľa mátlúci. Pokiaľ si navrhovateľ s poukazom na bod 9 písm. b1 Všeobecných obchodných podmienok uplatnil aj nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty v úhrnej výške 194,82 eura, dojednania obsiahnuté v tomto bode považoval za neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 1 OZ v znení účinnom do 31. 03. 2008, keďže boli obsiahnuté vo formulárovom tlačive postupcu bez možnosti odporcu ovplyvniť jeho znenie. Navyiac uvedené zmluvné podmienky spôsobili menej priaznivejšie postavenie odporcu ako spotrebiteľa, ktorého omeškanie s úhradou bolo sankcionované aj povinnosťou zaplatiť úrok z omeškania. Tým dojednanie zmluvnej pokuty zvyšovalo i výšku sankcie, ktorú bol dlžník povinný v dôsledku porušenia tej istej povinnosti zaplatiť a tým bol zmarený účel úpravy výšky úrokov z omeškania zakotvených v ust. § 517 ods. 1, 2 OZ v spojení s ust. § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.. Bola tak spôsobená značná nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V súlade s § 153 ods. 3, 4 OSP preto určil, že uvedená zmluvná podmienka je ako neprijateľná neplatná. Rozhodnutie o náhrade trov konania oprel o ust. § 151 ods. 1 OSP.

Tento rozsudok včas podaným odvolaním napadol navrhovateľ len v časti určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky, domáhajúc sa ním jeho zmeny a určenia, že predmetná zmluvná podmienka nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, alternatívne zrušenia rozsudku súdu prvého stupňa v tejto časti a vrátenia veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Poukázal na to, že nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 194,82 eura mu vznikol v zmysle čl. IX písm. b/ bod 1 Všeobecných zmluvných podmienok, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou úverovej zmluvy, ktorú žalovaný riadne podpísal. Táto bola vypočítaná ako 10 % z hodnoty výšky neuhradených splátok tvoriacich dlžnú istinu v celkovej sume 1.948,23 eura, pričom tak, ako bola dojednaná medzi jeho právnym predchodcom a odporcom, spĺňa všetky náležitosti v zmysle § 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď bola dojednaná písomne, bol dohodnutý spôsob určenia jej výšky, a preto je platná. Zdôraznil, že zmluvná pokuta je zabezpečovacím inštitútom a nárok na jej zaplatenie vznikol z dôvodu neplnenia si zmluvných povinností odporcom. Vytkol prvostupňovému súdu, že pri argumentácii nevyváženosťou práv a povinností účastníkov zmluvného vzťahu neprihliadol na to, že jeho právny predchodca si povinnosť poskytnúť odporcovi úver splnil riadne a včas naproti odporcovi, ktorý svoju povinnosť úver riadne a včas splácať porušil. Argumentoval, že primárnym cieľom zjednanej zmluvnej pokuty nebolo dosiahnuť finančné plnenie od dlžníka, ale prinútiť ho pod hrozbou majetkovej sankcie plniť si svoje zmluvné povinnosti vyplývajúce z úverového vzťahu. Navyiac odporca s dojednaním zmluvnej pokuty súhlasil a ešte pred podpisom úverovej zmluvy potvrdil oboznámenie sa so všeobecnými zmluvnými podmienkami. Uplatnenú zmluvnú pokutu preto považoval s ohľadom na opakované porušenie zmluvnej povinnosti odporcom za spravodlivú a primeranú vo vzťahu k porušovanej povinnosti. Záverom uviedol, že pri argumentácii súdu prvého stupňa o neprijateľnosti dojednania zmluvnej pokuty by vlastne akékoľvek zabezpečenie pohľadávky bolo považované za dojednanie v neprospech odporcu ako spotrebiteľa z dôvodu jeho deklarovaného slabšieho postavenia. Postavenie odporcu by sa však dojednaním zmluvnej pokuty nijako nezhoršilo, pokiaľ by odporca svoje povinnosti riadne a včas plnil. Navyiac s možnosťou dojednania zmluvnej pokuty ako zabezpečovacieho prostriedku, ktorá má okrem zabezpečovacej funkcie aj funkciu preventívnu, počíta samotný zákon, a preto konaním v zmysle zákona nemohlo dôjsť k dojednaniu neprijateľnej zmluvnej podmienky.

Odporca sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadril.

Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) prejednal odvolanie navrhovateľa bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP s verejným vyhlásením rozhodnutia pri splnení si povinnosti upravenej v ust. § 156 ods. 3 OSP a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

V tomto konaní sa navrhovateľ svojim návrhom domáhal od odporcu zaplatenia sumy 2.143,05 eura s 9 % úrokom z omeškania zo sumy 1.948,23 eura od 21. 12. 2010 do zaplatenia. Pohľadávka navrhovateľa predstavovala dlžnú istinu v sume 1.948,23 eura s príslušenstvom a zmluvnú pokutu

vo výške 194,82 eura z titulu nesplateného úveru na základe Zmluvy o poskytnutí expres pôžičky uzatvorenej dňa 06. 12. 2005 medzi odporcom a Slovenskou požíčovňou, a.s., so sídlom Kežmarok, Hlavné námestie 12 ako právnym predchodcom navrhovateľa. Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa v časti istiny návrhu navrhovateľa vyhovel, keď odporcovi uložil povinnosť zaplatiť mu sumu 1.318,53 eura s 9 % úrokom z omeškania od 21. 12. 2010 do zaplatenia a vo zvyšku, t.j. v časti, týkajúcej sa zaplatenia sumy 629,70 eura s príslušenstvom a zmluvnej pokuty vo výške 194,82 eura návrh zamietol. Tieto časti rozhodnutia žiaden z účastníkov konania odvolaním nenapadol, preto rozsudok súdu prvého stupňa v týchto častiach nadobudol právoplatnosť a predmetom odvolacieho konania zostala len navrhovateľom odvolaním napadnutá časť, ktorou súd určil neplatnosť zmluvnej podmienky dojednanej medzi Slovenskou požíčovňou, a.s. a odporcom vo Všeobecných obchodných podmienkach zo dňa 13. 05. 2005 v bode IX písm. b bod 1. ako neprijateľnej.

V danom prípade niet sporu o tom, že právny vzťah účastníkov bol založený zmluvou o spotrebiteľskom úvere uzatvorenou dňa 06. 12. 2005 medzi odporcom a právnym predchodcom navrhovateľa. Bolo preto dôvodné naň aplikovať právne normy spotrebiteľského práva a to zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách v znení účinnom v čase vzniku právneho vzťahu tak, ako to učinil i súd prvého stupňa. Tento aj v potrebnom rozsahu vykonal dokazovanie, na základe ktorého správne zistil skutkový stav veci a túto i správne právne posúdil. Nakoľko odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, využíjúc postup podľa § 219 ods. 2 OSP sa obmedzuje len na skonštatovanie správnosti dôvodov rozsudku súdu prvého stupňa v napadnutej časti, tieto si osvojil, a preto ich duplicitne opakovať nebude.

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd dodáva, že ust. § 153 ods. 3 OSP, podľa ktorého súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná, je ustanovením procesnej povahy, ktoré v záujme ochrany spotrebiteľov (čl. 98 Charty základných práv EÚ), má vzhľadom na obsahnutie zmluvnej podmienky vo výroku rozsudku záväznú povahu, na čo musí dodávateľ v spotrebiteľských vzťahoch prihliadať. Zmyslom a cieľom tohto procesného ustanovenia je dosiahnuť stav, že pokiaľ súdy dospeli k záveru o neprijateľnosti zmluvnej podmienky používanej určitým dodávateľom, aby tento dodávateľ opätovne si nároky z takejto zmluvnej podmienky neuplatňoval.

Reagujúc na námietky odvolateľa tiež uvádza, že ust. § 544 ods. 1 Občianskeho zákonníka umožňuje stranám pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať zmluvnú pokutu, ktorú je účastník povinný zaplatiť pre prípad porušenia povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy. Je zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnými náležitosťami dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky alebo spôsob jej určenia, pričom výška nie je limitovaná, avšak nemôže byť v rozpore so zásadou zakotvenou v ust. § 3 OZ, t. j. nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi. Súd prvého stupňa preto dôvodne považoval dojednanú zmluvnú pokutu upravenú vo všeobecných podmienkach právneho predchodcu navrhovateľa (IX písm. b bod 1.) za neprijateľnú zmluvnú podmienku, a teda v zmysle § 53 ods. 4 OZ za neplatnú. Podľa tohto bodu totiž v prípade porušenia povinnosti odporcom splácať poskytnutý úver riadne a včas bol dodávateľ oprávnený od neho požadovať zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 10 % z každej splátky, s úhradou ktorej sa dostal do omeškania viac než 30 dní. Takto určenú výšku zmluvnej pokuty, nastupujúcu už po 30 dňoch v prípade omeškania s platením jednotlivých splátok i s prihliadnutím na určenie doby jej splatnosti a tiež na okolnosť, že zároveň vznikol žalobcovi nárok i na 0,05 % denný úrok z omeškania, je potom potrebné považovať za rozpornú s dobrými mravmi.

V zhode s právnym názorom súdu prvého stupňa odvolací súd obdobne za neprijateľnú považoval i zmluvnú podmienku, týkajúcu sa úroku z omeškania, dohodnutého vo výške 0,05 % denne za každý deň omeškania z dlžnej sumy, keďže táto spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že vzťahy vyplývajúce zo zmlúv o spotrebiteľských úveroch sú vzťahmi občianskoprávnymi, a preto nárok predstavujúci úrok z omeškania je potrebné posudzovať podľa právnej úpravy Občianskeho zákonníka. Táto síce nevyklučuje dohodu zmluvných strán o úrokoch z omeškania pre prípad omeškania s plnením peňažného záväzku, ktorou si účastníci občianskoprávných vzťahov môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť odchylne od zákona, pokiaľ však z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho odchýliť nemožno (§ 2 ods. 3 OZ). Podľa § 517 ods. 2 OZ ak ide o omeškание s plnením peňažného dlhu, má

veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ktorých výšku ustanovuje vykonávací predpis. Týmto bolo Nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z. v znení do 31. 12. 2008 dopadajúce na danú vec, ktoré v ust. § 3 zakotvovalo, že výška úrokov z omeškania je dvojnásobok diskontnej sadzby určenej NBS, platnej k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Súdna prax je jednotná v tom, že z povahy ust. § 517 ods. 2 OZ v spojení s § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. vyplýva, že hranica úrokov z omeškania je stanovená kogentne, jej prekročenie je neprípustné a dohoda o úrokoch z omeškania, ktorých výška prekračuje hornú hranicu stanovenú zákonom, je podľa § 39 OZ absolútne neplatným právnym úkonom. Pokiaľ teda účastníci konania zmluvne dojednali úrok z omeškania vo výške 0,05 % denne, čo predstavuje 18,25 % ročne oproti v tej dobe platnému zákonnému 8,5 % ročnému úroku, vo svetle zhora uvedených zásad plne obstoí záver súdu prvého stupňa o neprijateľnosti zmluvnej podmienky v tomto smere.

Záver prvorodného súdu majú oporu aj v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorej hrubú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa možno napraviť iba pozitívnym zásahom, a to naplnením ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Zároveň sú súladné i s čl. 169 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, čl. 38 Charty základných práv EÚ, podľa ktorých ochrana pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami ako podstatná súčasť politiky ochrany spotrebiteľa Európskej únie sleduje rast kvality života bežných ľudí pri zohľadnení ochrany ich základných práv a oprávnených ekonomických záujmov.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutej časti podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správny potvrdil.

Keďže odvolací súd rozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu súdu prvého stupňa podľa § 151 ods. 3 OSP, v súlade s ust. § 224 ods. 4 OSP o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.